

ISTRAŽIVANJE

REZULTATI PLANINARSKJE ANKETE

ALAN ČAPLAR, Zagreb

CILJ I NAČIN ANKETIRANJA

Tijekom proljeća i ljeta Komisija za promidžbu i izdavaštvo uz pomoć svojih suradnika provela je za potrebe Hrvatskog planinarskog saveza opsežnu terensku anketu. Cilj anketiranja bio je utvrditi strukturu posjetitelja hrvatskih planina.

Anketa se sastojala od osam pitanja ispitaniku i pet zabilješki (zapažanja) ispitivača. Dogovoreno je da se anketni obrazac ne daje u ruke ispitanicima, već da pitanja postavlja i obrazac ispunjava ispitivač. Anketa je bila anonimna, a za ispitivanje jednog ispitanika i ispunjavanje obrasca bilo je potrebno 2-4 minute. Ispitivači su bili upućeni da u nasumično odabranom trenutku, prilikom svog posjeta nekom domu ili vrhu ili na planinarskoj stazi, anketiraju sve posjetitelje koje zateknu - dakako, osim onih koji su došli zajedno s njima.

Lokacije na kojima se provodila anketa bile su: Jankovac, vrh Ivanščice, Kalnik, dom »Grafičar« i Puntijarka na Medvednici, Oštrc, Klek, Bjelolasica, Risnjak, Učka, Zavižan, Alan, Dabarski kukovi, Stap, Paklenica i vrhovi iznad nje, Crnopac, Osorščica, Mosor, Omiška Dinara i Biokovo. Na taj način obuhvaćena su gotovo sva planinska područja i formiran reprezentativan uzorak za analizu.

POTEŠKOĆE PRI ANKETIRANJU
I VALJANOST PODATAKA

Prilikom pripreme ankete izvedena su dva probna ispitivanja, kako bi se bolje prilagodila pitanja, otklonile moguće poteškoće i pojednostavilo samo izvođenje ankete na terenu. Međutim, s obzirom na karakter ankete i mjesta na kojima se provodila, bilo je nekih nezaobilaznih teškoća koje su

se morale riješiti u hodu, odnosno pri analizi podataka. Primjerice, dolazak autobusa od 50 neplaninara na jednu točku bitno mijenja strukturu posjetitelja, dok to na drugim mjestima povremeno učini kiša. Usporedbom podataka pokazalo se da su podaci izuzetno osjetljivi i zavisni o raznim utjecajima kao što su npr. povoljne ili nepovoljne vremenske prilike, dan u tjednu ili vikend, godišnje doba, udaljenost mjesta anketiranja od gradova i prometnica i slično. Ta je nevolja, međutim, riješena anketiranjem velikog uzorka od ukupno 781 osobe, što predstavlja razmjerno dobru osnovu za statističku obradu podataka. Da bi se mogao napraviti sistematičan pregled strukture i brojnosti posjetitelja za svaku pojedinu planinarsku točku bilo bi potrebno na svakoj točki skupiti mnogo veći broj podataka, prikupljajući ih tijekom cijele godine (dobru osnovu za to predstavlja statistika posjećenosti kontrolnih točaka Hrvatske planinarske obilaznice). To i nije bio cilj ove ankete, već dobiti što više podataka o tome kakvi se planinari kreću našim planinama, pa su i pitanja bila prilagođena tome cilju.

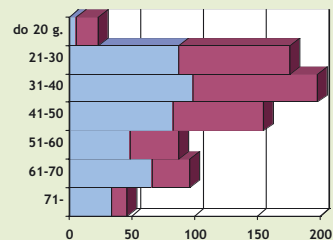
Pri razmatranju konačnih rezultata treba svakako uzeti u obzir terenske poteškoće i varijabilnost podataka, no unatoč tome, statistička obrada prikupljenih podataka omogućava sasvim pouzdano izvođenje valjanih zaključaka o strukturi posjetitelja naših planina.

PREGLED PODATAKA

U anketi je bilo nekoliko pitanja i ispitivačkih bilješki namijenjenih statističkom kategoriziranju ispitanika i to: 1. dob, 4. članstvo u planinarskom društvu, 9. spol, 11. domaći posjetitelj ili stranac,

1. Dob ispitanika (Koliko godina imate?)

	<i>ukupno</i>	<i>članova</i>	<i>nečlanovi</i>	<i>muškarci</i>	<i>žene</i>
a) do 20 g.	23 (3%)	6 (26%)	17 (74%)	14 (61%)	9 (39%)
b) 21-30	176 (23%)	87 (49%)	89 (51%)	91 (52%)	85 (48%)
c) 31-40	198 (25%)	99 (50%)	99 (50%)	104 (53%)	94 (47%)
d) 41-50	155 (20%)	83 (54%)	72 (46%)	70 (45%)	85 (55%)
e) 51-60	87 (11%)	49 (56%)	38 (44%)	41 (47%)	46 (53%)
f) 61-70	96 (12%)	66 (68%)	30 (32%)	40 (42%)	56 (58%)
g) 71 i više	46 (6%)	34 (74%)	12 (26%)	13 (28%)	33 (72%)

te 12. vrijeme i mjesto anketiranja.

Obredit ćemo najprije te podatke i radi usporedbe povezati neke kategorije, a zatim ćemo obraditi planinarska pitanja. Radi boljeg pregleda, dio podataka prikazan je grafikonima, pri čemu su plavom bojom prikazani članovi planinarskih udruga, tamnocrvenom nečlanovi, zelenom muškarci, žutom žene, a crvenom ostali podaci.

1. Dob ispitanika. Nasuprot uvriježenom mišljenju, veći broj posjetitelja naših planina je mlađe životne dobi. Taj je rezultat dijelom uvjetovan mjestom anketiranja, budući da se ispitivanje provodilo i na točkama udaljenim od prometnica, na kojima nije zatečen nijedan planinar starije životne dobi (posebno na vrhovima Velebita). Za razliku od toga, na Medvednici, Samoborskom gorju i u Zagorju zatečeno je mnogo manje mladih, tj. većina izletnika je starije dobi (stariji od 50 godina na Medvednici čine udjel od 68%, u Samoborskom gorju 53%, a u Zagorju je zabilježeno 51%). Podatak o životnoj dobi posjetitelja treba dakle uzeti s rezervom jer bi rezultat bio drugačiji da je npr. više ispitanika anketirano na Medvednici.

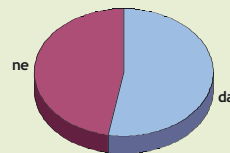
Budući da je 4. pitanje bilo je li ispitanik član planinarske udruge, moguće je promotriti raspodjelu generacija prema dvjema kategorijama: za članove i za nečlanove. Iz tih je podataka vidljivo da među mladima ima nešto više onih koji nisu učlanjeni u planinarsku udruhu nego što je to slučaj sa starijim planinarima. Iz odgovora na 9. pitanje (spol ispitanika) može se vidjeti da su muškarci planinarski aktivniji u mlađoj dobi, a premda uzorak starije populacije nije bio velik može se zaključiti da je među starijima više planinarki.

4. Jeste li član kojeg planinarskog društva?

Ispitivačima je bilo napomenuto da odgovore poput »jesam prošle godine, ali ove godine još nisam stigao platiti članarinu« ili slične bilježe kao »ne«, pa su tako među članove uračunani samo oni koji su se izjasnili da imaju važeću iskaznicu s ulijepljenom markicom za tekuću godinu. Ispitivanje je obavljeno tijekom proljeća i ljeta, pa bi, s obzirom na dinamiku učlanjivanja, da se anketiralo ujesen

4. Jeste li član kojeg planinarskog društva?

	<i>muškarci</i>	<i>žene</i>
a) da	424 (54%)	197 227
b) ne	357 (46%)	176 181

i početkom zime, rezultati bili vjerojatno malo bolji u korist planinarske organizacije.

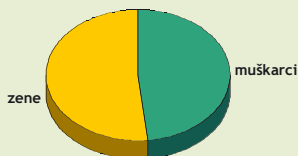
Iz prikupljenih podataka vidljivo je da je otprilike polovina učlanjena u neko planinarsko društvo. To se s jedne strane može smatrati solidnim rezultatom za planinarsku udruhu, ali s druge strane ipak zabrinjava činjenica da druga polovina posjetitelja nije dio planinarske organizacije. Glavnina takve populacije je zatečena na lakše dostupnim i manje opasnim planinama poput Medvednice i Samoborskog gorja. Budući da je u planinarsku udruhu učlanjeno oko 20.000 članova, može se procijeniti da u planinama susrećemo još oko 20.000, što stalnih, što povremenih izletnika, koji

ne plaćaju članarinu planinarskoj udruzi (a koriste se planinarskom infrastrukturom u našim planinama).

9. Spol. Statistika odnosa muškaraca i žena daje zanimljiv rezultat. Premda su u većini planinarskih društava na vodećim dužnostima muškarci, planinarenjem se zapravo bavi nešto više žena, a i nešto veći postotak žena je učlanjen u planinarska društva. Kao jedan od nacionalnih športskih saveza, možemo se time ponositi jer je u rijetko

9. Spol (bilješka ispitivača)

	članovi		nečlanovi
a) muškarci	373 (48%)	197 (53%)	176 (47%)
b) žene	408 (52%)	227 (56%)	181 (44%)

kojem športu, osim možda gimnastike, toliko zastupljena ženska populacija.

11. Domaći i strani planinari. Premda anketiranjem nije obuhvaćen osobito velik broj stranaca, vidljivo je da su većina članovi planinarskih udruga, tj. aktivni planinari u svojim zemljama koji svoj posjet Jadranu žele povezati i s upoznavanjem naših planina. Zapaženo je da su svi stranci zabilježeni tijekom ljeta i samo na planinama u priobalnom pojasu, što je i logično s obzirom na to da mnogi od njih svoje ljetovanje povezuju s planinarenjem. Upadljivo je i to da se većina njih može zateći samo u nacionalnim parkovima i parkovima prirode (27 od 36, tj. 75%), dok se vrlo rijetki kreću izvan tih granica. Premda je malen uzorak stranaca, zanimljivo je odakle su. Anketom je obuhvaćeno 11 Slovenaca, po 6 Čeha

11. Ispitanik je (bilješka ispitivača):

	ukupno	članovi	nečlan.
a) domaći planinar	745 (95%)	394	351
b) stranac	36 (5%)	30	6

i Nijemaca, 4 Nizozemca, po dvoje Francuza i Kanađana i jedan Amerikanac.

PLANINARSKA PITANJA

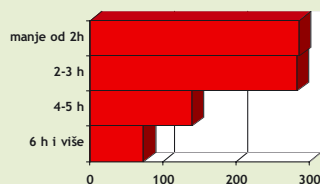
U anketi je ispitanicima postavljeno i nekoliko sasvim planinarskih pitanja. Evo sada i njihova rezultata:

2. Koliko ćete hodati na današnjem izletu?

Uočljivo je da većina posjetitelja (73%) odlazi samo na lagane planinarske izlete s manje od 4 sata hoda. Taj rezultat dijelom ovisi i o vremenskim prilikama, tj. neki od 76 posjetitelja ispitanih u kišnim danima vjerojatno bi imali veće izlete da je bilo bolje vrijeme. Unatoč tome, može se zaključiti da se mnogi posjetitelji naših planina zapravo

2. Koliko ćete hodati na današnjem izletu?

a) manje od 2 sata	286 (37%)
b) 2-3 sata	283 (36%)
c) 4-5 sati	139 (18%)
d) 6 i više sati	73 (9%)

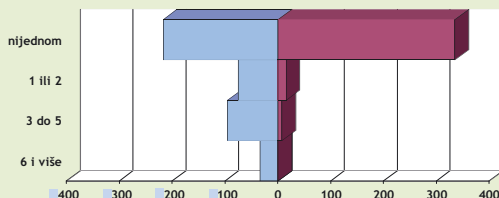

bave fizički ne osobito zahtjevnim izletničkim planinarenjem, a da su »jači« izleti popularni samo u manjem dijelu planinarske populacije.

3. Na koliko ste višednevnih planinarskih izleta bili u posljednjih godinu dana? Iz odgovora na ovo pitanje vidljivo je da uglavnom samo planinari, članovi planinarske organizacije, povremeno poduzimaju i višednevne izlete i to je jedino pitanje u kojemu su planinari osjetno većim brojem nadmašili nečlanove. To je razumljivo ponajviše zbog toga što planinarska iskaznica omogućava popust od 50% na cijenu noćenja u svim planinarskim kućama u Hrvatskoj i Sloveniji, tako da se već za cijenu jednog ili dva noćenja u godini dana financijski isplati biti članom nekog planinarskog društva. Čini se da je to znatnom dijelu

3. Na koliko ste višednevnih planinarskih izleta bili u posljednjih godinu dana?

		članovi	nečlanovi
a) ni na jednom	553 (71%)	218 (39%)	335 (61%)
b) 1 ili 2	91 (12%)	76 (84%)	15 (26%)
c) 3 do 5	103 (13%)	96 (93%)	7 (7%)
d) 6 i više	34 (4%)	34 (100%)	0 (0%)

članstva zapravo glavni i jedini motiv za članstvo (iz 12. i 13. pitanja vidjet ćemo da većina članstva znade samo za tu pogodnost te da ne sudjeluje u društvenim aktivnostima koje se organiziraju u planinarskim društvima).

Nadalje, članovi koje odlaze na višednevne izlete predstavljaju tek polovinu članstva planinarske organizacije, a više od 6 puta godišnje u planinama vikend provodi samo 8% planinara (to je broj zatečenih u planinama pri anketiranju, što je možda i prevelik postotak, budući da je matematička veća vjerojatnost da se takve planinare zatekne u planinama).

12. Znete li koje pogodnosti imaju članovi planinarskih društava? Ovo je pitanje ispitanicima bilo ponuđeno bez sugestivnih odgovora, dakle zabilježeno je samo ono čega su se sami sjetili. Rezultat je djelomično netočan zbog činjenice da je ispitivanje bilo usmeno, tj. zbg toga što je dio ispitanika mogao čuti odgovore posjetitelja ispitanih prije njih. Ipak, rezultati sasvim zadovoljavajuće pokazuju trendove. Pri obradi odgovora na ovo pitanje izuzeti su stranci jer je za njih prirodno da ne znaju koje pogodnosti pruža hrvatska planinarska organizacija.

Uočljivo je da je popust na noćenje u planinarskim kućama zapravo jedina općepoznata pogodnost laninarske iskaznice, dok su druge gotovo

nepoznate kako članovima tako i nečlanovima. Na temelju rezultata ne može se lako brojčano izraziti činjenica zapažena pri anketiranju da je većina nečlanova koja je znala za pogodnost planinarske iskaznice nekada bila učlanjena u planinarsku organizaciju, ali su se udaljili od nje ili prestali plaćati članarinu.

Ovaj rezultat pokazuje koliko je potrebno pojačati promidžbu i informiranost o našoj članskoj iskaznici te snažnije inzistirati na poštivanju statutarne odredbe o popustu od 50% na noćenje u planinarskim kućama. Nažalost, u nekim se kućama ta odredba ne poštuje (Puntijarka, »Vagabund«, »Sušak« na Platku i dr.) i na taj način nanosi izravna šteta samim planinarskim kućama i neizravna cjelokupnoj planinarskoj organizaciji.

5. Koliko često planinarite? Prilično raspršen rezultat odgovora na ovo pitanje ne omogućava neke sigurnije zaključke osim da su članovi planinarske organizacije u prosjeku češće na izletima od nečlanova. Iako smo željeli izračunati koliko je često prosječan planinar na izletu u planini, to nije bilo moguće točno izračunati jer je anketiranjem po načelu slučajnog uzorka obuhvaćeno više onih koji se češće kreću u planinama, pa je i njihova zastupljenost u anketi veća od »prosječnog« planinara i »prosječnog« izletnika.

Odgovori na ovo pitanje pokazuju da u aktiv-

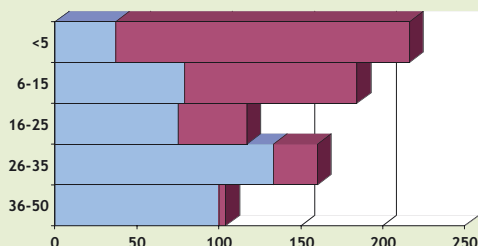
12. Znete li koje pogodnosti imaju članovi planinarskih društava?

	članovi	nečlanovi
a) popust na noćenje od 50%	399 (95%)	271 (36%)
b) osiguranje u slučaju nesreće u planini	59 (14%)	5 (1%)
c) popust na planinarsku opremu u nekim trgovinama	11 (3%)	2 (0%)
d) pravo na sudjelovanje na izletima plan. društava	3 (1%)	0 (0%)

(nijedne druge pogodnosti ispitanici se nisu dosjetili)

5. Koliko često planinarite?

	<i>ukupno</i>	<i>članovi</i>	<i>nečlanovi</i>
a) manje od 5 puta godišnje (rijetko)	216 (28%)	37 (9%)	179 (50%)
b) 6-15 puta (oko jedanput mjesečno)	184 (24%)	79 (19%)	105 (29%)
c) 16-25 puta (oko dvaput mjesečno)	117 (15%)	75 (18%)	42 (12%)
d) 26-35 puta (oko triput mjesečno)	160 (20%)	133 (31%)	27 (8%)
e) 36-50 (redovito, tj. praktički svaki vikend)	104 (13%)	100 (23%)	4 (1%)

nostima planinarskih društava sudjeluju uglavnom samo njihovi članovi, a da većina nečlanova nije ni upoznata ni uključena u redovne planinarske akcije. Zanimljiv je i zabrinjavajući podatak da u planinarskim akcijama aktivnije (povremeno, uglavnom redovito i redovito) sudjeluje tek 39% članstva. Ostalom članstvu (61%), izgleda, jedini motiv za učlanjenje u društvo je popust na noćenje u planinarskim kućama, a akcije organizirane u društvima ih uglavnom ne zanimaju. O ovome bi rezultatu društva trebala voditi računa pri osmišljavanju akcija i privlačenju članstva, pa i pri određivanju cijene društvene članarine.

14. Koliko godina se bavite planinarenjem?

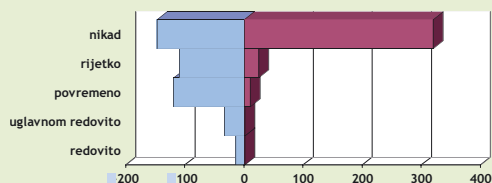
Većina nečlanova izjasnila se da se ne bavi planinarenjem i zapravo ne osjeća planinarima, nego tek povremeno odlazi na izlete u planine. Ostale kategorije podjednako su raspodijeljene, pri čemu treba imati na umu da je dio onih koji se dulje bave planinarenjem (8% ih se bavi više od 10 go-

dina) u mlađim danima bio učlanjen u planinarska društva, ali danas to više nije. Preostalih 18% onih koji se redovitije bave planinarenjem a nisu članovi zapravo su skupina ljudi prema kojoj bi trebalo usmjeriti najjaču promidžbu da se učlane u planinarsku organizaciju (oni najčešće nisu znali za članske pogodnosti na 12. pitanju). Zapazili smo da su to pretežno mlađi ljudi. Dodajmo ovome još jedan statistički rezultat koji slijedi iz ovih podataka: ukupno se čak 9% ljudi koje susrećemo u planinama bavi planinarenjem razmjerno redovito i dulje vrijeme, ali nisu učlanjeni u planinarsku organizaciju.

Zanimljivi se zaključci mogu dobiti i iz podataka prikupljenih među planinarskim članstvom: svi su se članovi izjasnili da se planinarenjem bave neko vrijeme, tj. nitko ne plaća članarinu planinarskoj organizaciji a da zapravo uopće ne planinari. Dakako, u planinarskim društvima ima i takvih članova, ali oni nisu mogli biti obuhvaćeni ovom

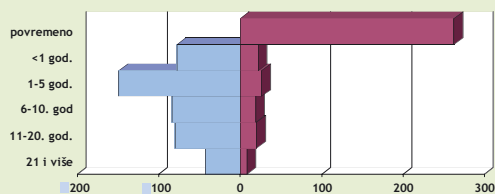
13. Koliko često idete na izlete i pohode koji se organiziraju u planinarskim društvima?

	<i>članovi</i>	<i>nečlanovi</i>
a) nikad	147 (35%)	320 (90%)
b) rijetko	109 (26%)	25 (7%)
c) povremeno	119 (28%)	10 (3%)
d) uglavnom redovito	34 (8%)	1 (0%)
e) redovito	15 (3%)	1 (0%)

14. Koliko godina se bavite planinarenjem?

	članovi	nečlanovi
a) povremeno odem na izlet, ali se ne bavim planinarenjem	0 (0%)	262 (74%)
b) manje od 1 godinu	76 (18%)	22 (6%)
c) 1-5 godina	147 (34%)	26 (7%)
d) 6-10 godina	82 (20%)	19 (5%)
e) 11-20 godina	78 (18%)	20 (6%)
f) 21 i više godina	41 (10%)	8 (2%)

anketom, jer se provodila na terenu. Ovi rezultati, međutim, vrlo izrazito ukazuju na fluidnost planinarskog članstva, tj. na to da se razmjerno malen broj ljudi planinarenjem bavi duže vrijeme. Duže od 10 godina planinarenjem se bavi 28% članova, a 52% kraće od 5 godina. Dakako, na to kod svakog od nas utječu mnoge životne okolnosti, no ipak rezultat valja uzeti kao činjenicu da planinarska organizacija razmjerno lako gubi članstvo, tj. dobar broj ljudi zainteresiranih za planinarenje ne zadržava se dugo. U većini je društava jedan od temeljnih ciljeva privlačenje novih članova. Rijetko se gdje jednaka pozornost posvećuje duljem zadržavanju novih članova u prvim mjesecima njihova prisustva u planinarskom društvu. Nakon što privuče nove članove, trebao bi biti podjednako važan cilj svakoga društva njihovo zadržavanje uključivanjem u kvalitetnije akcije i međusobno povezivanje članova.

15. Veličina skupina u kojima se planinari.

Rezultat ovog zapažanja podjednako je raspodijeljen među članovima i nečlanovima te među muškarcima i ženama i nema osobitog smisla tražiti neke snažnije zaključke za razne kategorije. Ovaj je rezultat također vrlo osjetljiv, jer se npr. anketiranjem jedne skupine od 12 članova prikupi se 12 puta odgovor pod d), dok je za isti broj odgovora pod a) potrebno susresti 12 solo-planinara.

Prema očekivanju, većina ispitanika (80%) zatečena je da planinari u skupini od 2 do 5 ljudi. Rezultat potvrđuje uočljivu činjenicu koja posljednjih desetak godina uvelike otežava rad i mijenja ulogu planinarskih društava: kako danas gotovo svi imaju automobile, većina ljudi na izlete danas ide autom u malim skupinama (jedan ili dva auta), i sve je teže okupiti ljude na društvene izlete vlakom, odnosno javnim ili unajmljenim autobusom. Zbog sve češćeg »grupašenja«, planinarska društva sve više postaju mjesta gdje se planinari susreću da bi međusobno ispričali gdje je tko bio,

15. Ispitanik je zatečen da planinari:

a) sam (pojedinačno)	29 (4%)
b) u skupini od 2 do 5 ljudi	626 (80%)
c) u skupini od 6 do 10 ljudi	80 (10%)
d) u skupini od 11 i više ljudi	46 (6%)

nego mjesta za okupljanje članstva radi dogovora za iduće zajedničke izlete.

Rezultat koji također valja posebno razmotriti, posebno sa stajališta sigurnosti u planinama, jest razmjerno velik broj ljudi koji se kreću sami po planinama, ne poštujući osnovno planinarsko načelo: nikad u planinu sam! I dok je na Medvednici još moguće opravdati solo-planinare, koji nakon posla ili radi priprema za neku visinsku turu planinare sami (Medvednica zapravo više i nije planina, nego gradski park poput Maksimira), na Velebitu i Biokovu ta je pojava zabrinjavajuća zbog sigurnosti, ali i u sociološkom smislu (planinarenje je ipak društvena djelatnost ili, ako baš hoćemo, »momčadski šport«).

Danas u planine gotovo nitko ne odlazi sa strahopoštovanjem, već uspone na Velebit i Biokovo sve više smatramo laganim šetnjama, zanečmarujući sasvim izvjesne opasnosti u planini. Štoviše, polovina solo-planinara zatečenih na Velebitu pokazala je da su nedovoljno opremljeni i neinformirani o putovima i opasnostima, da hodaju pouzdavajući se u zemljovid i mobitel za slučaj nesreće, a mnogi od njih nisu ni članovi planinarske organizacije, niti imaju ikakvog značajnijeg planinarskog iskustva!

ZAKLJUČAK

Željeni cilj ankete da upoznamo stukturu po-sjetitelja naših planinarskih odredišta uspješno je ostvaren jer su prikupljeni dovoljno reprezentativni podaci koji omogućuju mnogo zaključaka. Rezultati upozoravaju na uočljive trendove i ne donose veća iznenađenja. Neke bitnije zaključke

nećemo ovdje isticati ni ponavljati, jer su svi već uglavnom obrađeni u analizi. Možemo samo predložiti i pozvati vodstva planinarskih udruga i druge zainteresirane da iskoriste ove podatke pri osmišljavanju svojih aktivnosti, jer temeljita analiza stanja uvijek predstavlja dobru osnovu za promišljanje, osmišljavanje i unapređivanje svake ljudske djelatnosti.

SPELEO-ZNANSTVENA FANTASTIKA

Cijenjeno uredništvo,

budući da sam dugogodišnji pretplatnik, čitatelj i suradnik »Hrvatskog planinara«, a prije i »Naših planina«, te posjedujem u svojoj biblioteci sve brojeve u kojima se opisuju speleološke aktivnosti, želim iznijeti svoje mišljenje nakon čitanja posljednjeg izašlog broja.

Do sada su se u »Hrvatskom planinaru« uglavnom objavljivali speleološki članci utemeljeni na stručnim ili znanstvenim, uvijek moguće, provjerljivim spoznajama. To je ovaj časopis u speleološkim krugovima svrstavalo u »ozbiljniju« literaturu iz koje se može po nešto novo i zanimljivoga doznati. No, za razliku od prijašnjih, u broju 9 na stranicama 313-315 objavljen je članak »Poplava u Veternici koncem 19. stoljeća« s podnaslovom »Zanimljivost iz prošlosti špilje Veternice« Vlade Božića. Članak je popraćen s dvije fotografije u boji i jednom c/b te crtežom prereza dijelova špiljskih kanala.

Napominjem da su u špilji i oko špilje Veternice radili mnogi poznati i manje poznati geoznanstvenici i speleolozi (D. Gorjanović-Kramberger, J. Poljak, M. Malez, S. Božičević, M. Čepelak, S. Kolbah, T. Marjanac, D. Lacković, E. Prelogović, D. Jovičić, N. Trenc, moja malenkost i mnogi drugi) i nikada ni jedan od njih nije iznio mogućnost recentnih poplava i izviranja vode kroz današnji izlaz Veternice, a kamo li da se je takvo nešto moglo dogoditi u 19. stoljeću.

Objavljeni članak svojim sadržajem, argumentima, pristupom i idejom više pripada znanstvenoj fantastici

nego ozbiljnijoj speleološkoj ili planinarskoj literaturi.

Naime, u članku se opisuje usmena predaja nekog seljana N. Zaloka koji je pak nekom Tomašu ispričao da su mu seljaci pričali »da je na mjestu gdje je danas Veternica, puknuo brijeg, provalila je voda i tekla 24 sata...«. Na temelju takve izjave koju je pak objavio Dragutin Hirc 1903, autor V. Božić zaključuje da je do toga moglo doći i to navjerojatnije koncem 19. stoljeća.

Autorov je zaključak da je to moguće stoga jer se je u to vrijeme (1880) zbio »katastrofalni potres koji je srušio ili jako ošteti oko 1700 kuća...«. U članku slijede nebulozni zaključci o začepljenju Sifona, pa i drugih špiljskih kanala, a na prerezu Veternice ucrtan je »potopljeni dio« Veternice. No, da je autor imalo proučio hidrogeologiju, speleogenezu, sedimentologiju, seizmotektoniku i neotektoniku područja Veternice uočio bi da su mu doneseni zaključci potpuno bespredmetni i plod bujne mašte, a ne realnih mogućnosti.

Ukazat ću samo na neke:

a) Utjecaj potresa na speleološke objekte znatno je manji od utjecaja gorskih udara. U Zagrebu su se događali mnogi potresi, a ovdje ću istaknuti četiri jača koji su se dogodili 26. ožujka 1502. u 14 sati; 9. studenog 1880. u 7 sati i 34 minute; 17. prosinca 1905. godine u 23 sata i 16 minuta i 2. siječnja 1906. godine u 5 sati i 27 minuta. Svi su ti potresi bili između VII. i IX. stupnja MCS ljestvice. Poznati su radovi koji opisuju ponašanja unutar speleoloških objekata kod katastrofalnih